

De Vriendenkring

Maandblad van de Nederlandse Quakers,
het Religieus Genootschap der Vrienden
92e jaargang nr. 4, april 2021

*Bescherm onze gemeenschappen, beweging gesteund door AFSC,
Amerikaanse Hulporganisatie van de Quakers*

De Vriendenkring

ISSN: 0167 – 3807

Maandblad van het Religieus Genootschap der Vrienden (Quakers)

Abonnementsprijs: Nederl.: **€30,00 per jaar**

Europa en Wereldwijd **€75,00 per jaar**

Email abonnement (PDF) €5,00 per jaar

Deze Vriendenkring is gedrukt op milieuvriendelijk papier met deze drie certificaten

Het gebeurt helaas weleens dat abonnees vergeten te betalen. Maak daarom van de betaling van het abonnement een periodieke overmaking.

Bankrekening: (IBAN) **NL65 TRIO 0212 3772 64** t.n.v. Quakers te Driebergen met vermelding van 'Abonnement De Vriendenkring'. Voor buitenland: (BIC) TRIONL2U

Nieuwe abonnees, adreswijzigingen en betalingen:

vriendenkringredactie@gmail.com

Redactieleden:

Eindredactie: Sytse Tjallingii, Van Nispensingel 5, 8016 LM, Zwolle, tel. 038-4608461/06-40030923.

Email: *vriendenkringredactie@gmail.com*,

Schrijver: Hylkia Nieuwerth

Redactielid: Els Ramaker

Correctie: Hylkia, Els en Frieda Oudakker.

Voor abonnees met gezichts- of leesproblemen was er een gesproken versie van De Vriendenkring. Als je hier behoefte aan hebt neem dan contact op met de redactie.

Kopij voor De Vriendenkring is heel erg welkom voor de 15^e van iedere maand! (Tenzij anders afgesproken).

De Vriendenkring staat in kleur op de website, waar je nog een schat aan aanvullende en actuele informatie over de Quakers vindt. Bezoek daarom geregeld de Quaker website: *www.Quakers.nu*

De Nederlandse Quakers hebben, naast de website *quakers.nu* (waarop de Vriendenkring te vinden is), een Facebookpagina “Quakers Nederlandse Jaarvergadering” voor berichten en een besloten Facebookgroep “Nederlandse Jaarvergadering” voor onderling gesprek, ook met Vriendenkringabonnees. Lid word je met de betreffende knop op *facebook.com/groups/820840817925912*

In dit nummer:

Van de redactie.....	4
Blijf bij jezelf.....	5
Friends World Committee Nieuwsbrief.....	6
Gebed van FWCC.....	7
Dient de economie ons?.....	8
'Quaker Conversations' #9.....	8
A nature contrary to itself?.....	9
Goed en kwaad in één?.....	9
Quaker Wijdingssamenkomst.....	10
Op 7 maart 2021 online meeting met 12 deelnemers.....	10
De metafoor van de twee wolven.....	11
TakecareBnB.....	12
Covid en Klimaat als bioloog bekeken.....	14
COVID-19 als crisis-indicator,.....	17
Atiaf Alwazir.....	21
Een nieuw vredes gezicht bij QCEA.....	21
Vredesopvoeding.....	22
Nieuwe QCEA-directeur.....	23
Een reisquaker.....	24
AFSC: Investeer in gemeenschappen, niet in politie.....	25
Zijn wij te rijk?.....	27
Kees Boeke en Betty Boeke--Cadbury.....	29
Geld voor onderwijs niet voor wapens.....	33
Oproep tot medemenselijkheid.....	34
Vrienden in het hele land.....	36
Waar zijn Quakerbijeenkomsten?.....	37
Klimaatalarm 17 maart Zwolle.....	38

Grens Ontmoeting Noord West (Nederland, België, UK, Frankrijk, Duitsland) "Quakers: wie denken we wel dat we zijn?" 10-12 september, 2021 Jeugdacademie Walberberg (tussen Keulen en Bonn) en/of in een corona-achtige vorm. Contact: border.meeting@gmail.com Actuele informatie: <http://bordermeeting.org/>

Algemene Vergadering: Thema is 'Moge alles wat je doet gedaan worden uit liefde'.

'Quakers en ik' op 23 april over Jan de Hartog 19.30 vraag om de link aan Marlies: MarliesTjallingii@home.nl

Van de redactie

Het is een tijd van grote veranderingen. Covid, klimaat, ongelijkheid in ons land en in de wereld. Bewapening, de biodiversiteit, stabiliteit van onze economie en vertrouwen in de overheid, houden ons intens bezig en wekken angsten op. Toch voelen we de sterke wil om ons in te zetten voor solidariteit en het behoud van de goede dingen en het wegnemen van het onrecht dat schreeuwt om aangepakt te worden. Het is een tijd van innerlijke en uiterlijke strijd. Wij als Quakers hebben door de eeuwen heen voor beiden veel aandacht gehad.

George Fox schreef in zijn dagboek: *“Toen al mijn hoop op hen en op alle mensen was vervlogen, zodat er van buiten niets meer was dat mij kon helpen, of mij kon zeggen wat ik moest doen, toen, o, toen hoorde ik een stem die zei: ‘Een is er, namelijk Christus Jezus, die tot jou in jouw toestand iets te zeggen heeft.’ Toen ik dat hoorde sprong mijn hart op van vreugde.”*

En hij vermeldde verder: *“Ik zag een oceaan van duisternis en dood. Maar ook een oneindige oceaan van licht en liefde die de oceaan van duisternis overstroomde.”* Daarom liet Fox alles achter zich en ging op weg om mensen vanuit het duister naar het licht van Jezus te leiden.

De metafoer van de First Nations over de twee wolven (zie blz 11 van deze Vriendenkring) laat volgens mij vanuit een andere wereld en cultuur dezelfde innerlijke strijd zien. In de stilte van de onlinewijdingsdiensten komen mijn gedachten tot rust. Aan de ene kant voel ik de wil om te leven, om me open te stellen voor mijn innerlijke bronnen, me in te zetten voor een betere wereld. Aan de andere kant voel ik de angst voor Covid, voor het overbrengen van de ziekte, voor het medeverantwoordelijk zijn voor de dood van kwetsbare anderen. De artikelen op blz 15 en 18 in deze Vriendenkring zijn hieraan gewijd. Tenslotte haal ik uit de stille meeting van vanmorgen de inspiratie om bij die innerlijke strijd ruimte te maken voor het aandacht geven aan hen die andere meningen en daden hebben dan ik kan waarderen. Dat geldt natuurlijk ook voor de uitslag van de verkiezingen, waarvan ik het idee heb dat de kwetsbaren in deze wereld verder weg zijn gezet. Kan ik nog goede kanten vinden bij hen die een andere politieke mening hebben dan ik? Het geldt ook voor de conflicten en tegenstellingen binnen onze Quaker Gemeenschap in Nederland. Gelukkig hebben we enkele leden die zich inzetten als ‘elders’ en veel energie besteden aan het bij elkaar brengen van hen die op afstand zijn geraakt. Het zijn nu tijden van conflict waarin we liefde voor elkaar nodig hebben en onze moeilijkheden rechtstreeks onder ogen moeten zien. (Faith & Practice 10:21).

Sytse Tjallingii

Blijf bij jezelf

Citaat van de maand door Willem Furnée

Blijf bij jezelf! Als iemand zegt 'kijk hier' of 'kijk, daar is Christus' (Mattheüs 24:23), ga dan niet, want Christus woont in je. Het zijn verleiders en tegenstrevers van Christus die jullie aandacht afleiden van je innerlijke lessen. Want je genadegave, het goddelijk Licht, de parel (Mattheüs 13:46), ligt in jezelf verborgen.

George Fox

Voor George Fox is de bijbel de belangrijkste bron van inspiratie. Het begrip 'Innerlijk Licht' -de levensader van de Quakergemeenschap- is ontleend aan de Bijbel, maar neemt ook in veel andere religies een centrale positie in.

We mogen dankbaar zijn dat George Fox dit Licht opnieuw heeft ontdekt, heeft geleefd en op geniale wijze heeft vormgegeven in een organisatie waar het leiderschap niet bij mensen berust maar bij het 'Innerlijk Licht'.

Dit Licht heeft zich helder gemanifesteerd in het leven van Jezus, die ons niet vraagt in hem te geloven maar op hem te vertrouwen en hem te volgen. Hij is de Lichtende Aanwezigheid in al onze samenkomsten. Hij is het die ons kan roepen om iets van onze diepste roerzelen te delen met de andere aanwezigen.

Laten wij niet alleen in onze samenkomsten getuigen van dit Licht maar vooral in de omgang met onze omgeving en in ons doen en laten. Iedereen, ongeacht welke geloofsovertuiging iemand is toegedaan, mag zich Vriend van Jezus noemen wanneer men doet wat Hij ons heeft voorgeleefd.

George Fox

Friends World Committee Nieuwsbrief

Friends World Committee
for Consultation
E-Newsletter

Connecting Friends Crossing Cultures Changing Lives . . . through Faith

door Gretchen Castle

Lieve vrienden

Groeten! In Londen is het Wereld Bureau van de Quakers gevestigd. We leven nu een jaar lang met deze pandemie. We denken na over hoe de pandemie ons over de hele wereld heeft getroffen. We zijn ons bewust van al onze beperkingen maar ook van ons vermogen om aan nieuwe mogelijkheden te bouwen.

Zijn we er sterker door geworden?

Wat betekent het voor onze Wereld Quakergemeenschap?

Ik wil graag onze zegeningen te tellen:

- .. *We erkennen de kracht en diepte van ons geloof; niets kan ons scheiden van de liefde van God en dat is de bron van onze moed.*
- .. *We hebben ons snel aangepast als Wereld Quaker-gemeenschap. We hebben verbindingen gelegd over de hele wereld. En we hebben op hele nieuwe manieren van elkaar geleerd.*
- .. *We zijn blij verrast door onze veerkracht en vertrouwen op onze creativiteit en verbeeldingskracht voor zowel het heden als voor onze zich ontwikkelende toekomst.*
- .. *We weten dat we elkaar nodig hebben, en we vieren dat we tot de Quaker-gemeenschap mogen behoren.*
- .. *We zijn dankbaar dat God ons de kans geeft om ons opnieuw te concentreren op gelijkheid, duurzaamheid, inclusiviteit en rechtvaardige economische systemen.*
- .. *We zijn toegewijd aan spirituele transformatie en ontwikkeling.*

Gebed van FWCC

Genadige God,

Voor de kracht om deze tijd van aardse uitdaging door te komen, danken wij u dat u zo dichtbij bent als ons kloppend hart. Voor degenen die blijven worstelen, vragen we u om ons te helpen uw handen en voeten te zijn, en degenen te dienen die liefde en zorg nodig hebben.

Voor nieuwe ogen die zijn geopend in deze tijd van menselijk lijden, laten we niet terugschrikken om te handelen naar nieuwe mogelijkheden die u ons hebt gegeven.

Voor de kans om in Jezus 'voetsporen te treden, danken we u' voor de wijsheid van de Schriften en hun leringen.

Voor het ontwaken tot aan vandaag toe, danken we u, voor de vele, vele zegeningen die u ons vandaag heeft gegeven. Laat elke dag voldoende zijn.

Voor uw dierbare liefde zeggen we dankjewel, en dankjewel, en dankjewel.

Amen

Met eeuwige dankbaarheid en liefde,
Gretchen Castle

Algemeen Secretaris van FWCC World Office

Dient de economie ons?

'Quaker Conversations' #9

FWWCC en QUNO

Doe mee op met het evenement op zaterdag 10 april 2021 (om 20.00 uur Ned. tijd) met Joachim Monkelbaan, de vertegenwoordiger voor duurzame en rechtvaardige economische systemen bij Quaker United Nations Office in Genève. We stellen we ons de vraag:

'Dienen wij de economie of dient de economie ons?'

Kom, luister en leer samen met vrienden over de hele wereld. Joachim zal ons door zijn werk op het QUNO-kantoor leiden en de manieren uitleggen welke cruciale gevolgen economische systemen hebben voor de zorgen die Quakers hebben over duurzaamheid, vrede en gerechtigheid.

In 2020 onderstreepte de Covid-19-pandemie de noodzaak om reacties op de huidige crisis te mobiliseren. Dit is nodig voor de overgang naar een ander soort mondiaal economisch systeem. We willen een systeem dat bijdraagt aan redelijk gedeelde middelen en dat een voorbeeld is van beleidscoherentie en een positieve impact op mens en milieu.

Schrijf je in voor het evenement: <http://fwcc.world/category/fwcc-news>

Joachim Monkelbaan werkt bij QUNO voor duurzame en rechtvaardige economische systemen (SJES) bij het Quaker United Nations Office in Genève. Dit betekent dat hij werkt aan het bevorderen van de transformatie van economische modellen en paradigma's en aan specifieke kwesties op het gebied van handel, investeringen, vrede en veiligheid, mensenrechten, klimaatverandering en ecosystemen.

Enkele onderwerpen die in dit gesprek zullen worden behandeld, zijn:

- *De context van het SJES-programma: ecologische, sociale en economische crises*
- *De economische cyclus waarin we ons momenteel bevinden*
- *Het doel van de economie*
- *Rentmeesterschap van de economie*
- *Spirituele oplossingen voor economische problemen*
- *Activiteiten van het SJES-programma.*

A nature contrary to itself?

Het achste Nayler Sonnet van Kenneth Boulding.

*IF GOD be All in All, must all be good ?
What then of evil ? — of the shriek in the night,
The slaving jaw, the glinting eye, the plight
Of mouse, fawn, coney ? If this mystery could
By some veil-rending flash be understood.
Would Darkness shame with its own holy light.
Wrong but reflect the under-side of Right,
And Life exult beneath Death's sheltering hood ?
Are there no contraries at the heart of things ?
The double thread winds deep, beyond the reach
Even of faith's white beam : and whether breach
Or union comes at last, no prophet sings.
Yet— if in this life love can weary out
The staunchest evil : does God lie in doubt ?'*

Goed en kwaad in één?

Hertaling van dit Sonnet door Erik Dries

*Als god overal is, is alles dan goed?
En het kwaad dan? De angst, de pijn, de kou?
Het loerend oog, de grijpende klauw?
Het blinkend mes, het onschuldig bloed?
Laten we eens een antwoord proberen te geven:
Duisternis hoort bij het licht, de heilige gloed.
Het Kwaad is de achterkant van Goed.
En Dood is een andere vorm van Leven.
Zijn er tegenstellingen in de essentie van het Al?
De dubbele draad slingert diep en overal.
Niemand weet waartoe en waarheen;
Gaat het uit elkaar of wordt het één?
Liefde overwint uiteindelijk haar tegenhanger.
Ergens, ergens bestaan tegenstellingen niet langer!*

Quaker Wijdingssamenkomst

Op 7 maart 2021 online meeting met 12 deelnemers

Redactie

Het is prachtig dat we iedere zondag de Nederlandse online meeting hebben die door Charles Tauber uit Vukovar, Kroatië wordt ondersteund. Het mooie is dat we iedere week zo'n tien of meer deelnemers hebben en dat er ook een groeiend aantal nieuwe belangstellenden aan mee doen. Op 7 maart waren dit er zes van de twaalf deelnemers. Wat een rust en diepgang!

Ik beleefde in deze bijeenkomst een diepe stilte, met heel persoonlijke en intens gevoelde bijdragen.

Eén van de bijdragen was:

“Ik wil jullie vragen om degene waar ik problemen mee heb in het licht te houden.”

Een andere bijdrage ging over het lot van de vluchtelingen in Griekenland. Er werd gevraagd om de vluchtelingen in het licht te houden en na de meeting is de link gedeeld naar: SOS Moria: <https://sosmoria.eu/manifest/>. (zie blz 36 van deze Vriendenkring)

Eén van de deelnemers bracht een uitspraak van Nelson Mandela onder de aandacht en deelde het citaat in de chat.

"De ware fundamenten van ons geestelijk leven zijn eerlijkheid, oprechtheid, eenvoud, nederigheid, vrijgevigheid, afwezigheid van ijdelheid en bereidheid anderen te dienen. Dit zijn eigenschappen die binnen het bereik liggen van elke ziel."

Nelson Mandela, 'In gesprek met mezelf', Spectrum, Houten, 2011, geciteerd in: David van Reybrouck en Thomas D'Ansembourg, 'Vrede kun je leren', De bezige bij, Amsterdam, 2017

Een andere bijdrage die werd gedeeld in de chat is: <https://www.mayawijsheid.nl/tzolkin>. Bij de Maya's en vele andere inheemse volken is het voltooiën van je 52 jarencyclus een bijzonder omslagpunt. Vanaf dat moment mag je jezelf 'wijze' of 'oudste' noemen. Hoe kan de Tzolkin je ondersteunen om verbinding te maken met je bestemming en datgene wat jij nalaat aan volgende generaties?

De metafoor van de twee wolven

Een oude indiaan gaf zijn kleinzoon les over de strijd die zich binnenin mensen afspeelt. “In ieder mens is een strijd gaande, een strijd tussen twee wolven; een zwarte en een witte.

“De zwarte wolf is boos, woedend, ontevreden, jaloers, verdrietig, bang, hebzuchtig en arrogant. Hij is vol zelfmedelijden, schuldgevoelens, spijt, wrok, minderwaardigheid, leugens, valse

trots en superioriteit. Alles draait om zijn ego. Hij zoekt ruzie met iedereen, want hij vertrouwt niemand. Daarom heeft hij ook geen echte vrienden.”

“De witte wolf is vriendelijk en doet niemand kwaad. Hij geeft vreugde, vrede, liefde, hoop, nederigheid, welwillendheid, empathie, vrijgevigheid, waarheid, compassie en geloof. Hij leeft in harmonie met de wereld om hem heen. Hij vecht alleen als het nodig is, zorgt voor de andere wolven en blijft trouw aan zichzelf.”

Hij zwijgt even zodat zijn kleinzoon het beeld van deze wolven op zich in kan laten werken. Dan zegt hij: “Iedereen heeft die twee wolven in zich. Beide willen de baas zijn in het denken, doen en laten.” De kleinzoon denkt even na en vraagt: “En welke wolf wint de strijd?”

De oude indiaan antwoordt: “De wolf die jij voedt. De wolf die jij aandacht geeft! Want alles wat je aandacht geeft groeit.”

Na enig tijd vervolgt hij: “Maar ik luister wel naar wat beide wolven me willen vertellen. Als ik alleen de witte wolf aandacht geef, zal de zwarte wolf boos, jaloers, ontevreden, bang blijven. En zal hij alles doen om de witte wolf te pakken. Maar als ik de zwarte wolf ook (h)erken in mijzelf, omdat ik hem begrijp en omdat ik zijn sterke krachten af en toe nodig heb is hij tevreden.”

“Ook in jou zijn deze wolven aanwezig. Als je ze herkent, er goed mee omgaat en ze respectvol behandelt, dan winnen ze dus beide en is er vrede!”

TakeCareBnB kijkt terug op een mooi jaar. In 2020 jaar mochten we de slingers op hangen en een stuk taart eten, want we werden 5 jaar!

Uiteraard was het voor niemand een makkelijk jaar, en dus waren er zeker uitdagingen bij TakeCareBnB. Zo hebben we tijdelijk geen matches kunnen maken en moesten veel intakes digitaal plaatsvinden. Toch is het in 2020 gelukt om meer dan 120 matches te maken tussen statushouders en gastgezinnen. Daar zijn we trots op! We zien in de praktijk wat een mooie kans het is om te kunnen logeren en hoeveel meerwaarde het heeft voor zowel gast als gastgezin.

Nog steeds wachten op dit moment veel statushouders op een eigen huis. Steeds meer van hen weten hun weg te vinden naar TakeCareBnB. Daarom zoeken wij hard naar nieuwe gastgezinnen!

Ter ere van het 5-jarige bestaan van TakeCareBnB kwam Staatsecretaris van Justitie en Ankie Broekers-Knol op 20 januari op (digitaal) werkbezoek. Voorzitter van het bestuur Ruth Oldenziel leidde het gesprek met de Staatsecretaris en sprak met matchmaker Hanneke, Bram en zijn gast Ibrahim uit Jemen. Ibrahim heeft ongeveer 4 maanden mogen logeren bij Bram. Ibrahim vond het een geweldige ervaring en heeft veel van Bram geleerd. Hij heeft inmiddels een mooie baan en een eigen huis, mede door de aanmoediging van Bram. 'Jullie vormen een prachtige schakel tussen opvang door het COA en inburgering in de gemeente', zo zei mevrouw Broekers-Knol.

Iedere gemeente heeft te maken met nieuwkomers door de taakstelling om statushouders te huisvesten. Gemeenten dragen per 2022 de volledige verantwoordelijkheid bij voor inburgering en maatschappelijke ondersteuning. De Staatssecretaris van Asiel en Migratie schreef onlangs aan de Kamer dat de Logeerregeling 'bijdraagt aan een snellere start voor statushouders met het opbouwen van een leven in Nederland' en dat 'logeren via een door TakeCareBnB zorgvuldig geselecteerd gastgezin specifieke elementen heeft die gunstig zijn voor participatie'.

Meer weten over een samenwerking van uw gemeente en TakeCareBnB? Mail ons of bel met Samia Brock 06-42992838 voor een vrijblijvend gesprek.

Judith, John, hun kinderen en gast Amran

Spotlight: Judith, John, hun kinderen en gast Amran vertellen meer over hun ervaringen met TakeCareBnB

Amran (19) uit Jemen logeert inmiddels 3 maanden bij Judith, John en hun gezin in Dordrecht. "Het was wel spannend om iemand in je huis te laten komen," vertelde John. "Het maakt kwetsbaar, vooral als gezin. Maar zodra we kennis maakten met Amran viel de spanning weg." Inmiddels is Amran een deel van het gezin, hij speelt voetbal en basketbal met de kinderen en helpt zelfs met de rekensommen. De recepten van Amran uit de tajine zijn favoriet. Judith: "Als maatschappij denken we zo snel in verschillen. Ik krijg van Amran mee om niet zo in verschillen maar juist in overeenkomsten te denken."

Heb je net als Judith en haar gezin een logeerkamer over? Als gastgezin via TakeCareBnB heb je de mogelijkheid om nieuwkomers welkom te heten en wegwijs te maken in Nederland.

Wil je misschien ook wel iemand tijdelijk te logeren hebben en een kickstart geven bij de opbouw van het nieuwe leven hier? Aarzel je of heb je vragen over hoe het werkt? Meld je dan vrijblijvend aan voor de gratis Webinar op 31 maart. Lees meer via de link hieronder en schrijf je in!

<https://takecarebnb.org/nieuw/#webinar>

Covid en Klimaat als bioloog bekeken

Door Sytse Tjallingii

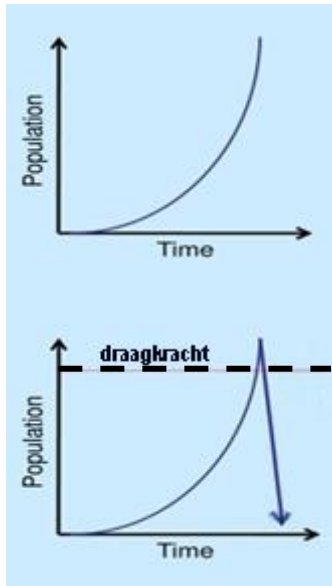
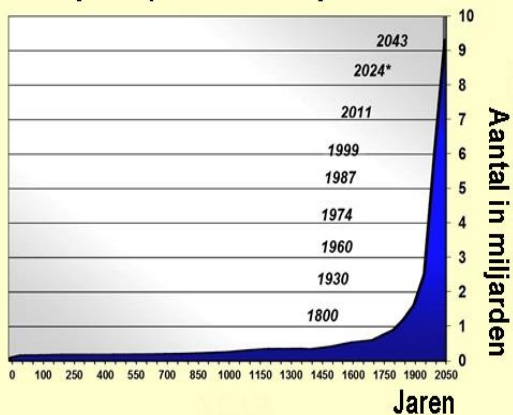
Als Quakers zijn we erg betrokken bij het milieu en duurzaamheid, daar hoort een beetje kennis van populaties ook bij. De menselijke populatie vertoont de kenmerken van een plaag en dat heet in de populatiedynamica: explosieve populatiegroei. Bekijk de nevenstaande grafiek van de menselijke populatie in de eeuwen.

De kenmerken zijn:

- .. *Exponentiële groei (zie grafiek).*
- .. *De groei wordt niet geremd door dichtheidsafhankelijke factoren.*
- .. *Vaak schiet de groei over de draagkracht van het ecosysteem uit.*
- .. *Voorbeelden: bacteriën, algen, sprinkhanen, veel vis soorten en enkele kleine zoogdieren en wellicht de mens.*

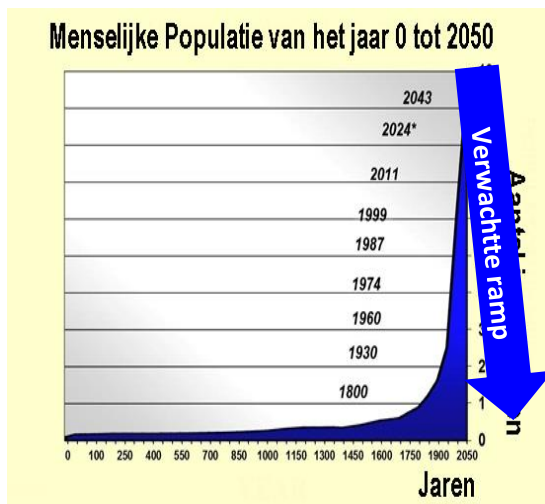
Wat gebeurt er met de populatiegrootte in de loop van de tijd bij exponentiële groei? Als er geen remmende factoren zijn, neemt de populatie in omvang exponentieel toe, eerst langzaam en daarna steeds sneller. Exponentiële groei wordt ook wel "J-vormige groei" genoemd omdat de vorm van de curve van de populatiegrootte in de loop van de tijd lijkt op de letter "J." Omdat de groeisnelheid van de bevolking constant is en niet afhangt van de bevolkingsdichtheid, wordt exponentiële groei ook wel "dichtheid-onafhankelijke groei" genoemd. Exponentiële groei wordt vaak gezien bij kleine populaties, die waarschijnlijk overvloedige voedselbronnen zullen beschikken. J-vormige groei is echter niet duurzaam en een bevolkingscrash is uiteindelijk onvermijdelijk.

Menselijke Populatie van het jaar 0 tot 2050

Er zijn talloze soorten die inderdaad cycli van exponentiële groei doormaken, gevolgd door populatie-crashes. Een klassiek voorbeeld van exponentiële groei was het resultaat van de introductie van rendieren op het kleine eiland Saint Paul, voor de kust van Alaska. Deze rendierpopulatie groeide van aanvankelijk vijftientig individuen tot maar liefst tweeduizend individuen in zeventwintig jaar. Nadat hun voedselvoorraad van korstmossen was uitgeput, stortte de bevolking echter terug tot slechts acht. Kennelijk waren hier geen andere dichtheidsafhankelijke factoren, zoals bijvoorbeeld territoria of predatoren en ziektekiemen, die een stabiele populatie hadden kunnen bewerkstelligen rond de draagkracht van de omgeving. Covid en andere infectieziekten zijn wel dichtheidsafhankelijke factoren, zoals ook de pest, die voor een meer of mindere snelle afname van de aantallen kunnen zorgen.

De menselijke populatie is in zoverre een bijzonder geval dat het niet alleen om aantallen gaat maar ook om de ecologische voetafdruk per persoon. Die is uitgerekend op 5,28 voor Nederland (1). Wij staan op plaats 38 van de 188 landen. Dit getal wil zeggen dat we 5,28 maal zoveel gebruiken als stabiel in evenwicht zou zijn. Een land als Bangla Desh staat op plaats 185 en heeft een ecologische voetafdruk van 0,72. Gebruikt dus minder dan de draagkracht van het ecosysteem.

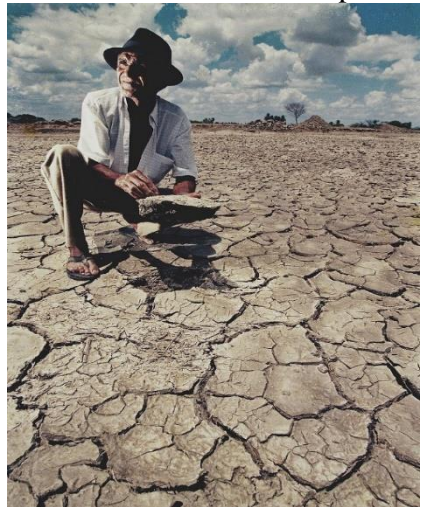
Dit betekent dat er maar één conclusie mogelijk is: De mythe van de onbeperkte economisch groei, waar we eeuwenlang in hebben geloofd loopt uit op een catastrofe, die mogelijk al binnen enkele decennia te verwachten is. Het boek ‘Fantoomgroei’ van Sander Heijne Hendrik Noten (2) geeft hier een goed beeld van. Het is een vooruitzicht op het sterven van vele miljarden mensen en de overigen zullen in honger en ellende achterblijven. Het is een vooruitzicht dat we uit alle macht willen ombuigen naar een stabiele situatie. Wat ons land betreft zou dat betekenen dat we weer op ongeveer 1 als ecologische voetafdruk moeten komen, dus per persoon maar 20% voedsel, energie en spullen zouden moeten consumeren in de nabije toekomst.

Dat we eigenlijk tot nu toe weinig dichtheidsafhankelijke factoren hebben gehad, komt door de industrialisatie die de natuur heeft geplunderd alsof deze onuitputtelijk was. Toch zijn er wel degelijk eerdere pandemieën geweest die

voor een grote sterfte hebben gezorgd en afhankelijk zijn van de dichtheid en de migratie van de mensheid. Covid is niet de eerste en niet de laatste. Eerder waren er pokken, de pest, pokken, cholera, tyfus en de Spaanse griep. (3) Overconsumptie heeft nog niet geleid tot grote sterfte onder de rijken in de wereld geleid. Wel kennen wij de welvaartziekten zoals een groot deel van de hart- en vaatziekten, kanker, depressies, obesitas. Een ziekte is een welvaartziekte als ze is ontstaan of grotendeels beïnvloed door onze eigen luxe levensgewoonten: we eten te veel of niet gezond genoeg, we bewegen te weinig, we roken en/of houden van een glaasje alcohol. Zowel Covid als vele andere ziektes zijn welvaart gerelateerd. Het gaat hier dus eigenlijk over een luxeprobleem.

De nadeligste gevolgen van het plunderen van de natuur en de klimaatopwarming zijn vooral merkbaar in de landen waar armoede, verwoestijning, overstromingen en orkanen voorkomen. Volgens het Rode Kruis waren er het afgelopen jaar ruim 50 miljoen mensen slachtoffer van klimaatrampen. Het gaat daarbij om stormen, overstromingen en extreme droogte. (3)

Gelukkig is de menselijke populatie in zoverre ook bijzonder dat we geloven in het gezonde verstand en dat we kunnen handelen uit verantwoordelijkheid voor de hele populatie. Voor ons als Quakers zijn de sociale concerns zo belangrijk dat we ondanks alles toch dat van God in iedereen zien en willen opkomen ook voor de zwakkeren die nu al zoveel lijden door de ongelijke verdeling van de lasten, het gebrek aan de Covid vaccins en de klimaatverslechtering. Daar kunnen we nog veel meer voor doen! Ik wil iedereen oproepen op te komen voor een gelijke verdeling van vaccins, voor het klimaat en om de hele mensheid in veiligheid te brengen voor toekomstige generaties.

Verwoestijning in Brazilië

1: https://en.wikipedia.org/wiki/List_of_countries_by_ecological_footprint

2: *Fantoomgroei, Waarom we steeds harder werken voor steeds minder.* Door Sander Heijne en Hendrik Noten

3: <https://nl.wikipedia.org/wiki/Epidemie>

3: <https://www.rodekruis.nl/nieuwsbericht/meer-dan-50-miljoen-mensen-slachtoffer-van-klimaatramp-en-corona/>

COVID-19 als crisis-indicator,

door Martin Touwen

COVID-19 heeft de mensheid in crisis gestort, maar is eigenlijk vooral een indicator voor de onderliggende crisis van ons leven dat uit balans is. Hierbij lijken mij deze aspecten nu vooral van belang:

1. *de kwetsbaarheid door toegenomen 'welvaartziektes';*
2. *het doorschuiven van negatieve effecten op anderen;*
3. *de neiging tot het willen 'uitroeien';*
4. *de alsmaar oplopende druk op de natuur;*
5. *de angst voor de dood.*

Ik wil benadrukken dat ik de ernst van COVID-19 en de geregeld heftige gezondheidseffecten en dodelijke gevolgen niet ontken. COVID-19 heeft veel leed gebracht, bij direct betrokkenen en hun familie/vrienden. Enerzijds begrijp ik het nemen van basale maatregelen ter bescherming van anderen. Anderzijds sta ik kritisch tegenover bepaalde maatregel omdat me het effect onduidelijk of zelfs averechts lijkt. Daar gaat het mij echter hier niet om, belangrijker vind ik dat het symptoombestrijding is. De eigenlijke problemen liggen dieper en dat wil ik enerzijds analytisch en anderzijds vanuit onze Quakergetuigenissen beschouwen.

Welvaartsziekte of eenvoud?

Rond driekwart van de COVID-19 patiënten op de IC heeft overgewicht, vooral mannen. Mensen met overgewicht hebben bijna de helft meer kans om te overlijden aan COVID-19, wat oploopt tot 80% bij ernstige obesitas. (1) Ik schrijf dit niet vanuit 'eigen schuld, dikke bult'. 3,4 miljoen Nederlanders met buikobesitas is niet 'gewoon een persoonlijk gedragsprobleem', maar een groot maatschappelijk probleem. De opdracht is om een gezonde voedselomgeving te scheppen i.p.v. het consumeren van zo veel ultra-bewerkte producten. (2) COVID-19 treft ons niet alleen, maar wij rijken der aarde zijn kennelijk extra kwetsbaar op het punt van de welvaartziektes, die wij collectief hebben gecreëerd. Het is een signaal. En het afgesloten leven door de maatregelen heeft nu ook nog een averechts effect op de weerstand van velen, inclusief de "Corona-kilo's". Kan ons getuigenis van eenvoud ons voldoende behoeden? Hoe helpt dit getuigenis de wereld verder? Gelukkig zijn er ook positieve ontwikkelingen zoals de afname van de (dagelijkse) vleesconsumptie.

Toenemende ongelijkheid of gelijkwaardigheid?

Door het vollopen van de zorg loopt de 'nevenschade' van uitgestelde andere zorg en vroeg-herkenning op. En ik heb met de werkers in de zorg te doen,

knap wat nog allemaal lukt. Maatregelen treffen mensen en sectoren nu on-evenredig, hierdoor zal de ongelijkheid verder oplopen. Het sociaal isolement is groot bij jong en oud, met verdergaande negatieve effecten op de geestelijke en fysieke gezondheid.

Het ergste vind ik echter dat ons economisch systeem negatieve effecten zonder schroom ‘exporteert’ naar de meest kwetsbaren in de wereld (en in de toekomst). Ik herinner mij de grote modeketens die tijdens de eerste golf hun bestellingen bij de naaiateliers in o.a. Bangladesh niet meer gingen betalen. Het FSIN voorziet een extra grote druk op de voedselvoorziening van de armen door COVID-19. Daarbij komt nog de beperkte toegang tot essentiële zorg door de maatregelen. De OECD meldt een flink gestegen ondervoeding in West-Afrika, o.a. doordat 20 miljoen kinderen nu hun schoolmaaltijd missen. (3) Terwijl wereldwijd honderden miljoenen mensen extra of dieper in armoede worden gestort, neemt de rijkdom van de rijkste personen en bedrijven verder toe. Oxfam spreekt daarom al van het ‘ongelijkheidsvirus’ (4) En daar komt de wereldwijde ongelijkheid van de verdeling van vaccins nog bij (5) Ons getuigenis van gelijkwaardigheid noopt ons elke vorm van ‘voorkeurspositie’ tegen te werken, ook de eigen.

Naaiatelier in India, uitbuiting voor onze luxe?

Uitroeien of vrede?

De eerste reactie op COVID-19 was: de kwetsbaren afzonderen en de gezonde groepsimmunitet op laten bouwen (‘kom maar op met dat virus’). Het gevoel van samenhang tijdens de eerste golf was groot, met een ruim draagvlak voor maatregelen om de zorg te ontlasten. Met vaccins in het

vooruitzicht lijkt de primaire reactie op uitroeien van het virus om terug te gaan naar ‘het oude normaal’. Dit heeft geleid tot een algemene verharding. Het lijkt op reacties op ‘kwaadwillige landen’ of op terrorisme. De experts zeggen echter dat dit virus nooit meer weggaat, wij moeten ermee leren leven. (6) Positief is dat genoeg mensen wel willen leren uit de crisis. Zoals in de onderwijssector waarin ik werk. Het gaat nu niet om wegwerken van achterstanden bij de kinderen, maar van de achterstanden in het systeem: weg van de eenheidsworsten naar echte talentontplooiing. (7) Welke houding vraagt het vredesgetuigenis aan ons in tijden van COVID-19?

Geweld tegen de natuur of eerbied voor de schepping?

Deze COVID-19 crisis laat zich herleiden tot de onderliggende grote crisis van de mensheid, in conflict met de natuur in plaats deel ervan te zijn. (8) *Natuurlijk* zou zijn als wij in symbiose leven met al het andere biologische materiaal, inclusief bacteriën en virussen. Dat lukt als we gespist zijn op balans: van alles een beetje, van niets te veel. (9) Die is echter *totaal* zoek. De verwoesting van de natuur en de uitbuiting van andere levensvormen neemt toe, wat het overdragen van ziekten van dier op mens (zoönose) vergemakkelijkt; zoals bij COVID-19. Is er nog genoeg budget om op de valreep de nodige transities tegen klimaatveranderingen te regelen? En zien wij voldoende dat we de transitie juist ook nodig hebben om COVID-achtige problemen te voorkomen? (10) Wij zijn op zoek naar onze passende bijdragen/vragen om het tij te keren, maar ons Quaker-antwoord lijkt in ieder geval 42 te zijn.

Overwegingen en vragen nr. 42: De wereld behoort niet aan ons en de schatten van deze aarde zijn niet de onze om er naar willekeur over te beschikken. Behandel alle schepselen met liefdevolle eerbied. Probeer de schoonheid en verscheidenheid in de wereld te behouden. Werk eraan dat onze toenemende macht over de natuur op een verantwoorde manier en met eerbied voor het leven wordt uitgeoefend. Verheug je in de glorie van Gods voortgaande schepping. (11)

Angst of spirituele groei?

Het gaat nog dieper. Bij velen overheerst de angst. De angst, besmet te raken, maar zeker net zo sterk de angst, om verantwoordelijk te zijn voor de besmetting van iemand anders. Voor lijden en vooral voor de dood. Op de dood wordt ‘geschokt’ gereageerd. De dood moet koste wat kost voorkomen worden. Zo zijn we in een ‘maakbaarheidsval’ terecht gekomen: ‘overal is er toch een middel tegen!?’ Zijn wij nog voldoende in staat, ook rationeel met de

dood om te gaan, zoals de acceptatie van het vervroegd sterven van ouderen en (eigenlijk) zieken. (12) Durven wij nog voldoende pijnlijke keuzes maken tussen kwaliteit en kwantiteit (lengte) van het leven? Wij hebben het leven en daarmee de dood geïndividualiseerd (zeker nu met de beperkingen), waardoor het (oh zo nodige) collectieve rouwen ontbreekt. En daarmee ook de collectieve groei.

Wat m.i. helpt tegen de angst voor de dood is een spirituele herbezinning. Ik zie de dood als onderdeel van de levenscyclus. Als je denkt dat met de dood het afgelopen is, dan is dat uiteraard bedreigend. Wij zijn in diverse Quaker-cirkels begonnen om meer over de dood te praten en wat erna komt. Ik heb dat als heel waardevol ervaren. Dat is nu extra belangrijk. Ik ben overtuigd van een spirituele cyclus die leven en dood overstijgt. Ik heb van dichtbij meegemaakt, hoe dit helpt bij de acceptatie van de dood. Laten we er meer van onze beelden hierover delen en deze uitdragen. Wellicht is dat een belangrijke bijdrage die wij nu kunnen doen. Tegen de angst en daardoor afbraak. Vóór hervonden balans.

- (1) *UMCG, persbericht over onderzoek naar rol overgewicht bij COVID-19, 27-8-2020.*
- (2) *Maurits de Brauw, chirurg Spaarne Ziekenhuis in Volkskrant 4-3-21 en op Radio 1 6-3-21 8.48u.*
- (3) *Food Security Information Network (FSIN), Global Report on Food Crisis 2020, 20-4-2020. OECD/RPCA, Food and nutrition crisis 2020, 3-11-20.*
- (4) *Oxfam, The Inequality Virus, 25-1-2021.*
- (5) *Vaccin-solidariteit – geen modewoord, Lena Hofmaier, QCEA Deltalicht, origineel van 5-2-2021.*
- (6) *Wetenschappers: coronavirus gaat niet meer weg, NOS, 27-2-21.*
- (7) *Groei vanuit de crisis naar een nieuwe toekomst voor het onderwijs (wij-leren.nl), Machiel Karels, 26-2-2021.*
- (8) *Massa van door mensen geproduceerde spullen overstijgt biomassa, Weizmann Institute of Science, 10-12-2020.*
- (9) *Marry Foekel, Beekbergen, kruiden- en voedingskundige (bij wie ik een kruidencursus volg).*
- (10) *New coalition calls on governments to tackle root cause of emerging infections – the destruction of nature, The Guardian, 9-3-21.*
- (11) *Quaker Geloven en Werken, 2020, p. 160.*
- (12) *Rijksoverheid, Corona-dashbord, (mrt-21: 66% van sterfgevallen was 80 jaar of ouder). Zie ook CBS, Gezondheid in coronatijd, doorlopend vernieuwd.*
- (13) https://krant.trouw.nl/titles/trouw/8321/publications/1207Covid_fataler_voor_arm_dan_voor_rijk.

Atiaf Alwazir

Een nieuw vredes gezicht bij QCEA

Door Peter van Leeuwen

Atiaf Alwazir is als opvolgster van Olivia aangenomen om het QCEA-vredesprogramma te leiden. Ze werkt aan ontwikkelingen in de EU, gender, bemiddeling en klimaat. Ze streeft naar een benadering door de sectoren heen en benadrukt de verhalen van mensen op lokaal niveau. Atiaf komt bij QCEA van ‘Gender Associations International Consulting’, waar ze hoofd consultant was. Ze heeft een brede ervaring met organisaties als PAX, de Heinrich Boll Stichting en het ‘International Centre for Transitional Justice’.

Atiaf heeft een academische achtergrond in Internationale Zaken met een focus op internationale vrede en conflictoplossing. Ze heeft meer dan tien jaar gewerkt aan gender, vrede en veiligheid in Europa, Zuidwest-Azië, Noord-Afrika en de Verenigde Staten. Ze heeft een passie voor het heroverwegen van veiligheid, het belang van lokale partijen en het werken op het snijvlak van herinnering, identiteit en vrede. Ze is tweetalig: Engels en Arabisch. Ze spreekt Frans op redelijk niveau. Hieronder introduceert zij zichzelf:

Hallo, mijn naam is Atiaf. Het is een Arabisch woord dat spectra en kleuren van de regenboog betekent. Ik ben echt vereerd om te komen werken bij QCEA om leiding te geven aan het vredesprogramma. Een nieuwe baan beginnen tijdens een pandemie is een uitdaging, maar dankzij QCEA voel ik me meteen thuis. Professioneel draag ik veel ‘petten’ en heb in veel landen gewoond. In mijn werk heb ik politieke strijd gekend en ben bij verschillende bewegingen betrokken geweest. Maar over het algemeen heb ik me gefocust op vrede, gelijkheid en mensenrechten. Een deel van wat me hier vandaag heeft gebracht, is mijn familiegeschiedenis. Mijn grootvader werd geëxecuteerd vanwege zijn politieke daden en mijn vader was als tiener een politieke gevangene. Het heeft mede gevormd hoe ik naar vrede en sociale rechtvaardigheid kijk.

Voor mij is vrede het vermogen van een kind om te slapen, zonder het oorverdovende geluid van bommen. Maar het is veel meer dan het einde van strijd. Vrede is de aanwezigheid van gelijkheid en rechtvaardigheid en de erkenning dat we, hoewel we in dezelfde storm zitten, op verschillende boten zitten. De

storm zal verschillende mensen op verschillende manieren treffen. In het vredesprogramma zal ik doorgaan met het implementeren van het QCEA strategisch plan 2019-2024. Ik focus op ontwapening en klimaatrechtvaardigheid ik kijk over secties heen en kijk vanuit de koloniale geschiedenis. Hierbij in gedachten houdend, dat we het verlengstuk zijn van al degenen die voor ons kwamen. Hun veerkracht is onze ware erfenis. Zoals auteur Nadim Aslam schreef, “trek hier en daar aan een draadje en je zult merken dat het gehecht is aan de rest van de wereld. ” Ik kijk er naar uit om met jullie samen te werken!
Atiaf

Vredesopvoeding

QCEA (Quaker Council for European Affairs) en de Quakers in Groot-Brittannië nodigen jullie uit om online conferentie bij te wonen over:

“De mogelijkheden van vredesonderwijs: Bewijs en kansen.”

De online conferentie zal plaats vinden op de middagen van **20-21-22 Mei 2021**. Je kunt gratis meedoen.

Het doel van de conferentie is om samen te onderzoeken hoe onderwijs de kiem kan zaaien van duurzame vrede en hoe verdeeldheid kan genezen. We voelen ons geïnspireerd door een lange Quaker-traditie van vredeseducatie. Sessieonderwerpen zijn onder meer:

- Vormgeven aan vredeseducatie
- Vredeseducatie in de wereld
- Vredeseducatie in conflict- en postconflictsituaties
- Perspectieven delen tussen jongeren en beleidsmakers

De laatste dag biedt een aantal parallelle informele workshops die de diepgang van vredeseducatie behandelen. Onderwerpen zijn onder meer:

- Het beleid dat nodig is voor vredeseducatie
- Positieve vrede op scholen
- Op ras en identiteit gebaseerd geweld
- Vredeseducatie in de context van toenemende militarisering
- Een hele schoolbenadering van vrede
- Klimaatrechtvaardigheid

Nieuwe QCEA-directeur

9 maart 2021 Lena Hofmaier

De Quaker Council for European Affairs kondigt Timmon Wallis per mei 2021 aan als nieuwe directeur. Timmon is een Quaker-activist en hoog opgeleid in vredesstudies. Hij heeft ervaring in 8 conflictgebieden en meer dan 35 jaar ervaring in senior management en leiderschapsposities bij ngo's die zich inzetten voor vrede en mensenrechten.

Hij is uitvoerend directeur en Sri Lanka-programmamanager geweest voor 'Nonviolent Peaceforce'. Hij staat bekend als Vrede en Ontwapenings manager bij de Quakers in Groot-Brittannië van 2014-2017.

Timmon verklaarde: "Ik ben verheugd om te werken met zo'n geweldig team van toegewijde medewerkers op het kantoor in Brussel. Ik ben vastbesloten voort te bouwen op het zeer indrukwekkende werk dat Andrew Lane en zijn team de afgelopen 7 jaar namens de Quakers in Europa hebben verricht. We zullen onze Quaker-waarheid blijven uitspreken tot degenen die macht en verantwoordelijkheid bekleden in de Europese instellingen. Ik zal ervoor zorgen dat we dat blijven doen vanuit een plaats van nederigheid en mededogen. Door een constructieve dialoog en door altijd open te staan voor de Geest zullen we bouwen aan een vreedzamer, rechtvaardiger en duurzamer Europa."

Jeremy Lester, schrijver van het uitvoerend committee en algemene vergadering van QCEA zei: "QCEA heeft zich bewezen als een stem die moet worden gehoord in de gangen en vergaderzalen waar politici beslissingen nemen. Nu Andrew Lane vertrekt, ben ik verheugd dat we Timmon Wallis bereid hebben gevonden om hem op te volgen. Hij heeft zijn hele leven gewerkt aan de waarden van Quakers. Hij was bij Quaker Peace and Social Witness (het Britse Hulpfonds), hij pleitte in de VS voor afschaffing van kernwapens, en regelde een internationale ngo-bijeenkomst om burgers te leren zich met geweldloze middelen te beschermen bij vijandelijkheden.

Ik zie er verlangend naar uit dat Timmon de programma's van QCEA gaat leiden. Dat hij de uitdaging onder ogen ziet van een Europa van groeiende ongelijkheid, uitsluiting en militarisme. Hij zal helpen de stem van QCEA te laten horen en te bevorderen dat de Quaker waarden het hart zijn van het continent en zijn toekomst."

Een reisquaker

Door Thea Droog

Gisteren merkte ik terloops op dat onze JV wel een reisquaker kon gebruiken. Nee maar! Wat een negatieve energie werd er de lucht in geslingerd! Toch vind ik het een verstandig idee. Het Hulpfonds ondersteunt verschillende projecten in de wereld, waarvan we niet altijd weten hoe er de stand van zaken is. Er wordt wel contact onderhouden per e-mail, maar het is buitengewoon onbevredigend als er zelfs geen fotootje van, voor-, en na- onze hulp voorhanden is.

We waren erg blij dat Marie-Jose ons van de zomer up to date kon brengen wat betreft het project van PCTC in India. Wat het Hulpfonds betreft was zij een reisquaker geweest, ook al was dat niet afgesproken.

Het zou goed zijn als we meer bezoeken aan onze projecten konden brengen. Willen we niet allemaal graag weten of onze hulp goed terecht komt?

Daarom vraagt het Hulpfonds:

Als de tijden weer normaal worden en we weer op reis kunnen gaan, ligt je reisdoel misschien niet ver van een van onze projecten.

Als het dan mogelijk is om een bezoek te brengen aan dat nabije project, dan zou het Hulpfonds een verslagje daarover zeer op prijs stellen.

Dat is alles wat ik bedoelde met het woord. Reisquaker!

Een, Vriend op reis. En dan hopelijk een Vriend, die niet alleen kijkt, maar ook raad kan geven en misschien steunt. Die aandacht geeft, want dat komen onze projecten vaak tekort.

Neem contact met ons op over een project dat je wellicht kunt bezoeken. We hebben misschien meer details erover, namen van leiders daar bijvoorbeeld, en kunnen je komst aankondigen, als je dat wilt.

P.S. ik krijg steeds meer plezier in het woord reisquaker.

Uitdelen van fruitbomen bij PCTC in India

AFSC: Investeer in gemeenschappen, niet in politie

**American Friends
Service Committee**

<https://www.afsc.org/blogs/acting-in-faith/defund-police>

De oproep om minder geld aan de politie te besteden heeft brede aandacht en steun gekregen na de moord op George Floyd door de politie en de landelijke opstand die daarop volgde. Maar tegelijkertijd hebben zoveel mensen hun hele leven gehoord dat politie openbare veiligheid betekent. Het kan moeilijk zijn om je voor te stellen dat er een betere manier is om voor veiligheid te zorgen. Dus hoe kunnen we geld onttrekken aan de politie? En waarom? Hier zijn 5 redenen:

1. Politiebewaking houdt ons niet veilig. Ondanks dat er elk jaar miljarden dollars in het politieapparaat worden gepompt, zijn alleen al in 2019 meer dan 15.000 mensen omgekomen door wapengeweld ..... Onevenredig jonge mensen van kleur.
2. Politiehervormingen werken niet. Lichaamscamera's (een kleine camera die op het lichaam gedragen wordt om bijvoorbeeld de politie te filmen als je wordt aangevallen) worden regelmatig door de politie uitgeschakeld en hebben niet geleid tot minder gewelddadig politiegedrag. Andere hervormingsmaatregelen, zoals trainingen over impliciete vooringenomenheid, zijn grotendeels ondoeltreffend gebleken.
3. Politiebudgetten nemen miljarden weg van dingen die we echt nodig hebben. Amerikaanse steden geven gezamenlijk 200 miljard dollar per jaar uit aan politie, terwijl er voor noodzakelijke programma's zoals onderwijs, gezondheidszorg en huisvesting te weinig geld is. Dit geldt vooral in arme gemeenschappen van kleur.
4. De politie vermoordt mensen. Sinds 2015 zijn er meer dan 5000 gedood door actieve politieagenten. Zwarte mensen worden meer dan twee keer zo vaak gedood als blanken. Honderdduizenden anderen raken gewond, mishandeld of ten onrechte gearresteerd
5. Iedereen moet met waardigheid en respect worden behandeld. Politieafdelingen in het hele land hebben keer op keer aangetoond dat ze niet in staat zijn de menselijke en burgerlijke rechten te beschermen van de gemeenschappen die ze beweren te dienen...

Het is tijd om ons een nieuw systeem voor te stellen dat geworteld is in waardigheid en respect voor iedereen. Het is tijd om geld aan het politieapparaat te onttrekken!

Niemand van ons zou ooit geweld in onze gemeenschappen moge vrezen, vooral niet van degenen die zogenaamd belast zijn met het bevorderen van de openbare veiligheid.

Breonna Taylor, Eric Garner, Philando Castile, Sandra Bland en talloze andere zwarte en bruine mensen zijn gestorven

door toedoen van de politie - en een racistisch systeem dat onevenredig veel mensen van kleur als doelwit heeft voor politiegeweld, opsluiting en dood. Het is tijd om iets anders te doen. AFSC ondersteunt de Movement for Black Lives, die heeft opgeroepen tot desinvestering van de politie en investeringen in zwarte gemeenschappen. Doe met ons mee en roep gouverneurs in elke staat op om dit politieoptreden te stoppen en in plaats daarvan te investeren in noodzakelijke behoeften zoals scholen, gezondheidszorg en initiatieven die rechtvaardigheid creëren en die echt het welzijn van de gemeenschap centraal stellen.

Demonstratie om geld bij de politie weg te halen en te besteden aan onderwijs, ouderen, voedsel, gemeenschappen

Zijn wij te rijk?

Door Joke Hofman en Sytse Tjallingii

Midden en Zuid Nederlandse Maandvergadering Minuut 2020/18

Wij hebben gewetensproblemen over het grote kapitaal dat het Genootschap bezit. Wij vinden dat moeilijk te rijmen als wij te horen krijgen hoe moeilijk Woodbrooke het bijvoorbeeld heeft financieel en kunnen ons voorstellen dat ook QCEA en QUNO baat hebben bij financiële ondersteuning. Wij vragen de andere Maandvergaderingen naar hun ideeën hierover en aan de Financiële Advies Commissie om hier een voorstel voor te doen.

Op deze minuut zijn nog geen reacties gekomen. Daarom hiervoor nu aandacht voor het volgende:

In 'Quaker by Convincement' van Geoffrey Hubbard staat in het hoofdstuk over materialisme het volgende, dat ik hertaal en samenvat:

Hij schreef in 1974 (toen al):

Ons Genootschap heeft bezittingen, die ook belegd wordt. In dat opzicht lijken we op elke instelling die probeert haar kapitaal te vergroten. Deze tot en met burgerlijke houding lijkt niet zo goed te passen bij ons Quaker-zijn. Kunnen we dat geld niet beter investeren in bijv. **huisvesting voor vluchtelingen en andere zwakkeren in onze samenleving?**

Gebruik onze gelden waar het nu nodig is! Als we dat kunnen, zijn we in staat op te geven wat we collectief bezitten. Daarna zullen we moeten kijken hoe we er mee om gaan. Financieel conservatisme is een deel van onze burgerlijke erfenis. Zo zijn we keurige middenklas burgers geworden.... De 17^e eeuwse Quakers hielden zich niet bezig met voorzichtig investeren. Maar op de een of andere manier werden we door commerciële successen gerespecteerde burgers. Ons concern met degenen die uitgebuit worden en hen die hun rechten zijn ontnomen, was bewonderenswaardig. Het leidde echter niet tot veranderen van het systeem en niet tot het afschaffen van privileges. Het is niet genoeg om alleen te zeggen dat we het niet eens zijn met bepaalde misstanden. Hoe kunnen we, te midden van een maatschappij, waar geld en winst oppermachtig zijn en waar de angst heerst, laten zien dat het anders kan? Hoe

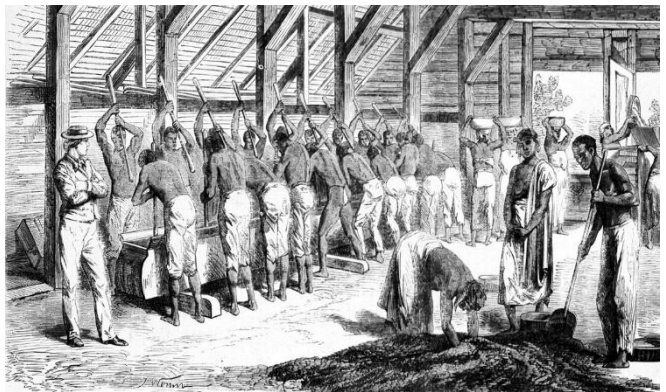
bouw je een land op dat gebaseerd is op liefde, compassie en echte zorg voor de naaste?

Quaker Faith and Practice 23.03

We weten dat Jezus zichzelf identificeerde met degenen die lijden en met de zondaars, de armen en de onderdrukten. We weten dat hij zijn uiterste best deed om vriendschap te sluiten met sociale verschoppelingen. We weten dat hij ons heeft gewaarschuwd voor de bedrieglijkheid van rijkdom, dat rijkdom en grote bezittingen zo gemakkelijk tussen ons en God komen te staan en ons van onze naasten scheiden. De verering van de comfortabele positie van de middenklasse in deze tijd is beslist een zijkapel in de tempel van Mammon. Die trekt grote menigten aan en het is bekend dat ook Vrienden er op bezoek gaan. We weten dat Jezus medelijden had met de menigte en hen veel dingen over het Koninkrijk leerde. Hij respecteerde het gewone volk, deed een beroep op hen en had meer hoop op een positieve reactie van hen dan van de welgestelden, de slimmeriken en de geleerden. Toch heeft hij de arbeiders nooit gevlend, nooit gevoelens van jaloezie en haat bij hen laten groeien en hen nooit aangespoord om meedogenloos voor hun eigen belangen te ijveren en de klassenoorlog tot het einde te voeren. Hij riep hen op om hun vijanden lief te hebben en te bidden voor hun vijanden die hen verachtten. Maar hij deed juist een beroep op hen die nederig en zachtmoedig zijn. Dit feit leidt tot 'de ontdekking dat de zegening en de verheffing van de massa fundamenteel in het belang van de samenleving zijn'. Kortom, hij maakt ons allemaal beschaamd dat we niet allemaal voor onze medemensen zorgen.

H G Wood, 1958

***Heeft onze rijkdom
iets te maken met
ons verleden?
Wat kunnen we er
dan het beste mee
doen?***

Slavenarbeid in Suriname uitbuiting door Nederlandse plantage-eigenaren
Bron: NRC

Kees Boeke en Betty Boeke-Cadbury

samenvatting van 'Quakers en ik'-avond op vrijdag 19 maart 2021

door Marlies Tjallingii

Onze 'Quakers en ik' avond gaat over Kees en Betty Boeke. We gebruiken de informatie in Quaker Geloven en Werken als achtergrond met aanvullingen van Wikipedia en andere bronnen. Beiden werden geboren in 1884. Kees overleed in 1966 en Betty in 1976.

Hij is voor sommigen een omstreden figuur, die burgerlijke ongehoorzaamheid vanuit zijn overtuiging tot het uiterste doorvoerde. Hij moest meemaken dat er van zijn aanvankelijke idealen weinig overbleef.

Kees en Betty hebben een tijdlang gewerkt in een Quaker-jongensschool in Libanon. Ze moesten daar weg vanwege het uitbreken van de Eerste Wereldoorlog. Kees werd in 1918 Engeland uitgezet met als beschuldiging 'opruiming', nadat hij in Duitsland met pacifisten had gepraat en terugkwam met de boodschap 'Duitschers zijn onze broeders'.

De eerste vraag van deze avond is: "Wat heb jij met Kees en Betty?" In de tweede ronde komt de vraag: "Hoe inspireren ze ons nu nog?"

We horen één van de aanwezigen vertellen dat Kees en Betty vlak na de oorlog in de Quakersamenkomst in Utrecht bijwoonden in het huis van zijn ouders. Dat maakte dat hij en de andere kinderen van zijn gezin later naar school gingen op de Werkplaats in Bilthoven. Hij deed daar de middelbare school en vertelde enthousiast over de Werkplaats. Kees Boeke heeft er veel vernieuwende praktische onderwijs ideeën ontwikkeld en toegepast. Hij creëerde nieuwe vakken zoals koken en tuinieren. Er werd veel gezongen en muziek gemaakt.

Verschillende mensen die aan ons gesprek van 'Quakers in ik' mee doen hebben persoonlijke ervaringen met de Werkplaats of hoorden verhalen of ervaringen van hun ouders. Zo vertelt Sytse, dat zijn vader Frans Tjallingii een jaar lang medewerker in de Werkplaats was.

We ontdekken dat Kees Boeke lijkt op de eerste Quakers, wat betreft de radicaliteit waarmee hij in het leven stond. Hij betaalde geen belasting, omdat dit geld ook voor militaire doeleinden gebruikt wordt. Omdat het belastinggeld

ook aan onderwijs besteed wordt, betekende het dat zijn 8 kinderen niet naar school konden gaan. Daarom gaf Kees zelf les aan zijn eigen kinderen.

De ideeën van Kees en Betty waren heel radicaal, Het gevolg was dat ze regelmatig een tijd in de gevangenis door moesten brengen. We vragen ons af in hoeverre wij ook zo radicaal kunnen, willen of moeten gaan? Die vraag stellen betekent nog niet dat we er een antwoord op hebben.

Bij de vele problemen de vele problemen (de oceaan van ellende) die er zijn in de wereld leven wij in enorme welvaart. Terwijl we wel zien wat er in de wereld veranderd zou moeten worden. Hoe radicaal zijn wij? Kees heeft het uiteindelijk niet vol kunnen houden om geen geld te gebruiken. Dat was heel teleurstellend voor hem. Hij heeft wel grote invloed gehad op onderwijs en ook op het gebied van vredeswerk.

Hij wilde de mensen verbinden en was daarom ook tegen de democratie. Hij ontwierp voor de Werkplaats een overlegstructuur die hij 'sociocratie' noemde, gebaseerd op de manier waarop Quakers tot besluiten komen. Hij werkte dat ook uit als een model geschikt voor de wereld. Deze ideeën werken nog steeds door en zijn uitgewerkt door Gerard Endenburg, die het sociocratisch instituut heeft opgericht. Gerard heeft ook een keer een voordracht gehouden op een Jaarvergadering van de Nederlandse Quakers. Jitske Klamer werkt ook op basis van deze ideeën en noemt haar werk: 'Deep Democracy'.

Mooi is het om te horen dat een aantal Vrienden zelf ervaring hebben opgedaan met Gerard Endenburg. Zo vertelt Wim Nusselder dat Gerard Endenburg bij hem op de woonboot in Amsterdam kwam om met hem samen na te denken over de mogelijkheden van sociocratie. Ook heeft Wim op verschillende werkplekken gewerkt waar op sociocratische wijze besluiten werden genomen, onder andere bij de Wereldwinkels. Als laatste bij Extinction Rebellion.

Frieda Oudakker vertelt dat ze zelfonderwijzeres is geweest. Vanuit haar thuissituatie was er veel bewondering voor het Koningshuis en toen de prinsessen Beatrix, Irene en Margriet naar de Werkplaats gingen, was er bewondering voor de Werkplaats. Naar aanleiding van een scriptie over Vredesonderwijs werd Frieda geïnspireerd om zelf vernieuwende onderwijsvormen in te voeren. Werken met een weekrooster, waardoor de kinderen in haar klas de vrijheid kregen om te bepalen, wanneer ze hun taken gingen doen in die week. Ze leerden vooruit te denken en te plannen. Zij maakte ook de sociocratische wijze van overleg mee in het Centraal Wonen project in Deventer. Ik (Marlies) herinner me het boekje van 'Wij in het heelal, het heelal in ons.' Daarin worden de machten van 10 toegepast. Het begint met een tekening van een meisje dat steeds op een tiende macht eerst naar boven vergroot wordt en steeds verder het heelal in gaat. Daarna ook met dezelfde machten van tien

naar binnen tot op atomair niveau. Peter van Leeuwen zag ergens in Amerika in een museum een film van 'de machten van tien'. Bij de afkondiging werd de naam van Kees Boeke genoemd. Wat bijzonder! Lucas de Groot vertelt dat hij praktijkonderwijs heeft gegeven op de Vrije School in Meppel. Hij bouwde een kano met de kinderen en ging daarna varen op de rivier de Reest. Zo kwam ook aardrijkskunde aan bod. Hij

De eerste bladzijde van 'Wij in het heelal, een heelal in ons'

logeerde tijdens zijn 5 maanden durende Vredeswandeling in Engeland bij twee kleinkinderen van de Cadbury's. Zij vertelden aan Lucas dat hun vader eens per maand naar Nederland ging om daar voedsel en kledingpakketten te brengen voor de kinderen van Kees en Betty. Ze wisten ook dat het gezin het zwaar had, maar dat ze ook veel plezier hadden samen. In zijn kuuroord in Zeeland hoorde Lucas van een deelneemster haar verhaal over haar vader. Hij woonde als kind in Leeuwarden, maar ging één keer in de veertien dagen op de fiets naar Bilthoven, om daar naar school te gaan op de Werkplaats. Hij logeerde dan bij de Boekes in huis. Dat was voor de oorlog. Haar vader vertelde ook, dat er elke maand een 'Sinterklaas' kwam uit Engeland met een zak vol met lekkere dingen en kleding. Hij heeft daar een geweldige schooltijd gehad. Zo kreeg Lucas het verhaal over de Boekes te horen: zowel van de gever als van de ontvanger.

Er zijn veel vragen die nog blijven liggen:

Hoe stond Betty tegenover de radicale ideeën van Kees?

In hoeverre mag je zo radicaal zijn als je gezin er onder te lijden heeft?

Natuurlijk ook: hoe staan wij zelf in onze keuzes in de maatschappij?

Zijn wij te gemakkelijk in het niet maken van radicale keuzes?

Doen we de dingen die we doen omdat we voelen dat we ze van binnenuit willen doen of omdat we ze doen vanwege andere mensen?

Hoe radicaal ben ik naar buiten en ook naar binnen: hoe vreedzaam is het in mij?

Wat is het weer boeiend om zo samen in gesprek te zijn en te leren van onze Quaker voorouders en van elkaar over hoe wij op dit moment keuzes maken. Ik zie een spiraalbeweging: Kees Boeke ontwerpt op basis van de Quaker besluitvorming de sociocratie. Misschien kunnen wij op dit moment ons opnieuw laten inspireren om onze eigen Quakerwijze van besluitvorming en vergaderen opnieuw vormgeven.

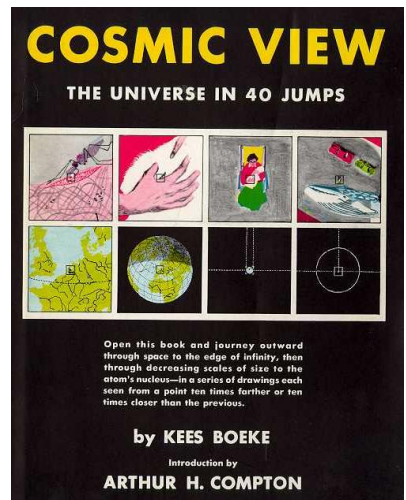
Bij alle armoede die het gezin Boeke heeft ervaren is er ook de liefde die de basis was in het gezin. Een deelnemer aan deze avond weet van Julia Boeke, één van de dochters, dat zij met veel vertedering en verering over haar ouders sprak.

Ik sluit af met het volgende citaat:

[...] In hun herinneringen verwijzen de kinderen vaak naar de armoede die hun jeugd kenmerkte, maar ze geven er vrijwel zonder uitzondering een positieve draai aan. Ze leefden 'zonder de noodzaak van materieel bezit'. 'Als ik denk aan vroeger,' schrijft de op één na oudste dochter Emma in 1961, 'zijn dit gedachten van heerlijke kinderjaren, vol liefde en veiligheid, warmte en vertrouwddheid (ondanks alles), en daarnaast van fantasie en muziek.

Het belangwekkende boek “Wij in het heelal, een heelal in ons”, dat Kees Boeke na zijn vertrek van De Werkplaats heeft gemaakt, werd al genoemd. Dit boek is in 1957 in de Verenigde Staten verschenen onder de titel ‘Cosmic View, the Universe in 40 jumps’ en in 1959 in Nederland kwam de Nederlandse versie uit. De film “Powers of Ten” van het beroemde Amerikaanse echtpaar Eames is op het boek gebaseerd. Deze film heeft wereldwijd grote invloed gehad op wetenschappers, architecten en kunstenaars. Hoogleraar Vincent Icke noemt de film “De nachtwacht van de natuurkunde”. Jaarlijks wordt wereldwijd op 10/10 de ‘Powers of Ten’ gevierd. Het idee en dus het boek van Kees Boeke is ruim 55 jaar na dato nog steeds actueel. Zo is het principe van het in- en uitzoomen de basis van Google Earth. Het boek kan als de afronding en synthese van het werk van Kees Boeke gezien worden. Ook in dit boek staat de wereldwijde saamhangendheid centraal: door een kosmische blik kan deze bevorderd worden.

Meer lezen? <https://www.wpkeesboeke.nl/kb/kees/kees-en-betty/>

Geld voor onderwijs niet voor wapens

Stop Wapenhandel

Voor een vreedzame wereld waarin niemand hoeft te vluchten

Terwijl de media vol staan met berichten over de corona-pandemie, proberen lobbyisten van de wapenindustrie zoveel mogelijk overheidsgeld naar de wapensector toe te harken. Tekenen de oproep geen geld voor nieuwe wapens!

Nederland exporteert wapens naar Saoedi-Arabië en andere landen die betrokken waren of zijn bij de oorlog in Jemen, zoals de Verenigde Arabische Emiraten (VAE) en Egypte. Dit was het meest besproken onderwerp gedurende de hele zittingsperiode van deze Kamer. De regering stelde uiteindelijk een zogenaamde ‘presumption of denial’ in tegen deze landen. Dit houdt in dat er geen wapens geleverd mogen worden tenzij duidelijk is dat ze niet in de oorlog in Jemen ingezet kunnen worden. Ten aanzien van Egypte werd deze stap na enige tijd teruggedraaid, een paar maanden voordat wapenbedrijf Thales een groot contract voor levering van radar- en vuurleidingssystemen aan de Egyptische marine sloot. Wapenhandel met Turkije kwam in de Kamer al aan de orde wegens de repressie en het geweld tegen Koerden in Turkije zelf, maar de inval in Noord-Syrië leidde ook tot een ‘presumption of denial’-beleid.

Oproep tot medemenselijkheid

Eén van de deelnemers aan de wijdingssamenkomst van 14 maart wees ons op deze verklaring

Wij – artsen – hebben een eed afgelegd, waarin we beloven medische zorg te verlenen aan ieder individu. Mensen in medische nood kunnen rekenen op onze inzet; wat je ook gelooft, wie je ook liefhebt, waar je ook vandaan komt, welke kleur je huid ook heeft.

Dat wij nu al jaren machteloos moeten toezien hoe mensen in vluchtelingenkampen in ons eigen, rijke Europa aan hun lot worden overgelaten, is in het licht van diezelfde eed onverteerbaar. We weten dat er elke dag mensen in extreme omstandigheden fysiek en mentaal beschadigd worden door onze bewuste verwaarlozing.

Wij geloven dat veruit de meeste Nederlanders – net als wij – vinden dat dit onacceptabel is. Wij geloven dat ons land tot meer barmhartigheid en medemenselijkheid in staat is dan de Haagse debatten doen vermoeden. Maar wij zien ook dat veel Nederlanders zelf grote zorgen hebben. Over woonruimte. Over schulden. Over inkomen. Hoe rijk ons land ook is, een grote groep mensen merkt er te weinig van. En zo lukt het kwaadwillenden om al die verschillende mensen tegen elkaar op te zetten. De ene mens in nood tegen de andere. Kwetsbaren pakken tijdens deze Corona-crisis ‘onze’ vrijheid af. Vluchtelingen pakken onze huizen af. Bijstandsgerechtigden ons geld. Wij geloven dat we beter zijn dan dát. Wij geloven dat de toeslagenaffaire, het groeiend aantal daklozen, het leed in de jeugdzorg en de GGZ, de kaalslag in de cultuursector en het weggijken van de medemens op de vlucht allemaal

uitwassen zijn van hetzelfde, kille beleid. En wij geloven dat het tijd is dat we met die kilheid afrekenen, en niet met elkaar.

In maart vorig jaar deden wij een noodoproep: SOSMoria, maak een einde aan de humanitaire ramp op de Griekse eilanden. Het kabinet gaf geen gehoor. We vroegen samen met heel veel andere Nederlanders dan tenminste 500 alleenreizende minderjarigen op te nemen. Het kabinet zei nee. Na een verwoestende brand in vluchtelingenkamp Moria mochten honderd kwetsbaren komen – die werden overigens afgetrokken van een ander ‘vluchtelingenquotum’ – onder wie 50 kinderen. Slechts twee van die kinderen zijn vijf maanden later in Nederland.

“Rot op naar je eigen land. “Omvolking.” “Linkse hobby.” “Tuig.” “Normaal doen”. De taal die alle dagen resoneert, vervreemdt ons van elkaar. We denken misschien dat die woorden alleen ‘de ander’ treffen. Tot je zelf ineens ‘de ander’ bent. Wie ben je zelf als je niet omkijkt naar ‘de ander’? Ons lot is aan elkaar verbonden. Wie ‘de ander’ minder mens maakt, maakt zichzelf toch ook minder mens?

Laten we elkaar beloven dat compassie, medemenselijkheid en zorg dragen voor elkaar, onze gedeelde basiswaarden zijn.

Vrienden in het hele land

Maandvergaderingen
(lokale groepen)
bijeenkomsten:

Noord en Oost Nederland

Deventer

A'dam

Driebergen

Haagse

MiZuNed

Breda

Quaker Secretariaat: Religieus Genootschap der Vrienden (Quakers).

(Erik Dries en Marlies Tjallingii) e-mail: secretariaat@dequakers.nl.

Penningmeester Nederlandse Jaarvergadering: (Frits Nieuwerth van den Akker)

Bankrek. NL65 TRIO 0212 3772 64 t.n.v. Quakers- te Driebergen.

Quaker Bibliotheek: Vossiusstraat 20, 1071 AD Amsterdam, open op afspraak 'Bibliothecaris: Marianne Ijspeert, tel. 020-6125703 (06-12730475).

Quaker Literatuur: Willem Furnée; Badhuisweg 149, 2597 JN 's-Gravenhage tel.: 070-3220544, e-mail: literatuur@quakers.nu. Bankrek.: NL65 TRIO 0212 3772 64 t.n.v. Quakers-te Amsterdam. m.v.v. Quaker Literatuur.

Amsterdamse Maandvergadering: Schrijver: Marianne Ijspeert, W. de Zwijgerlaan 21-III, 1056JD Amsterdam tel. 020-6125703, e-mail: mijquak.1@online.nl Bankrek.: NL81 INGB 0004 9200 51 t.n.v. A'damse MV Quakers te Anna Paulowna.

Haagse Maandvergadering: Schrijver: Anneke Spreij, e-mail: haagsevrienden@Quakers.nu, Haagse Maandvergadering, Stadhouderslaan 8, 2517 HW 's-Gravenhage. tel. 070-3600621, Bankrek.: NL48 INGB 0001 8562 21 t.n.v. Haagse Vrienden, Quakers Den Haag.

Midden- en Zuid-Nederlandse Maandvergadering: Schrijver: Els Ramaker, Prinses Marijkelaan 31, 4002AT Tiel, tel. 0344 606818/0636361350, e-mail: els@ramaker.me, Bankrek.: NL67 TRIO 0197 6518 52 t.n.v. MZNMV Quakers.

Deventergroep: Inlichtingen: Frieda Oudakker 0644794366, email: friedaoudakker@gmail.com.

Noord Oost Nederlandse Maandvergadering: Schrijver: Kees Nieuwerth; Hoofdstraat 26; 9514 BE Gasselternijveen; k.nieuwerth@wxs.nl. Bankrek.: NL12 INGB 0001 5908 95 t.n.v. N.O.N. MV Rel. Gen. der Vr. te Groningen.

Quaker Hulpfonds: Schrijver vacature. Penn: Dick Meijaard, e-mail: persel@xs4all.nl. Bankrek: NL94 TRIO 0338 4113 64. t.n.v. Quaker Hulpfonds, Quakers, te Amsterdam.

Vrienden voor Brussel (VVQREA): Schrijver: Corien van Dorp, tel: 070-3867309. E-mail: vqvrea@gmail.com. Bankrek. NL93 TRIO 0391 2219 65 - t.n.v.: Vrienden van de Quakerraad te Helmond.

Vriendenkring: Per 1 jan. 2019 de abonnementsprijs van de Vriendenkring: €30,- voor Nederland en €75,- voor Buitenland (ook Europa). NL65 TRIO 0212 3772 64 t.n.v. Quakers te Driebergen met vermelding van 'Abonnement Vriendenkring'. E-mail: vriendenkringredactie@gmail.com

Waar zijn Quakerbijeenkomsten?

Wijdingsamenkomsten in Nederland en België

Gebruik de email adressen of telefoonnummers om te zien of er fysieke of online bijeenkomsten zijn.

Quakers en ik: 19 maart over Kees Boeke. Online 19.30-21.00

Opgeven bij marliestjallingii@home.nl

Amsterdam	Iedere zondag 10.30	Vossiusstraat 20, Amsterdam, info: 020-6125703 e-mail: mijquak.1@online.nl
Antwerpen	Geen vaste tijdstippen	Info: Jan Peeters, tel.: 0032.15.24 75 10 e-mail: boekrijk@hotmail.com
Bennekom/	MiZuNe 2e en 4e zondag vd maand, neem contact op met Els Ramaker	Commandeursweg 44, 6721 ZM Bennekom e-mail: els@ramaker.me . De 2e zondag: een gesprek vanuit de stilte en daarna wijdingsssamenkomst tot 11.30.
Brussel	Iedere zondag 11.00	Quaker House, Square Ambiorix 50, 1000 Brussel, tel.: 00.32.2.230 49 35
Den Haag	Iedere zondag 10.30 HapStilSnap: 1x per maand 18:15	Stadhouderslaan 8, Den Haag. Kinderen zijn altijd welkom. Graag vooraf aanmelden. Info: tel. 070-3600621
Driebergen	Normaal iedere 3 ^e zondag, 10.30.	Onze kinderen verheugen zich op gezelschap! Voor informatie: 0648255846 of per mail: Quakers@marieke.nl
Deventer	3 ^e zondag 10.30 Gespreksavond: informatie bij Frieda.	Meester Geertshuis, Assenstraat 20, Meld je aan bij Frieda Oudakker tel. 0644794366, email: friedaoudakker@gmail.com
Gent	2 ^e woensdag 20.00-22.00. 4e zondag 11.00-13.00.	In het zaaltje boven Trafiek, aan Pierkespark in de Brugse Poort. (vooraf graag contact opnemen Quakercircels@gmail.com)
Groningen	2 ^e en 4 ^e zondag 10.30 In De Poort, Moesstraat 20, 9717JW Groningen,	Kinderen zijn welkom! Graag tevoren doorgeven aan de schrijver: Kees Nieuwerth e-mail: k.nieuwerth@wxs.nl ; tel. 050-5712624
Wijhe, bij Zwolle	Eerste zondag 10.30	Wim Balijon, tel.: 0570-597170 Slotpark 77, 8131 DW Wijhe. Nu even beperkte toegang.
Zwolle	10 maart 18.00-20.00 online iedereen welkom	Hap-Stil-Snap 06-23869715, aanmelden bij Marlies marliestjallingii@home.nl

Iedere Zondag Online Wijdingsssamenkomsten 10.30 iedereen (in de hele wereld) welkom, gesproken taal vooral Nederlands Gastheer: Charles Tauber. Meeting ID: 309 877 1347; Passcode: Tauber; tel.: +31 20 794 7345

<https://us02web.zoom.us/j/3098771347?pwd=eEdtNHR5Q2pDSFp5b0dlbzJwNjhUUT09>

Klimaatalarm 17 maart Zwolle

Georganiseerd o.a. door Grootouders voor het klimaat 500 deelnemers 1,5 m afstand met mondkapjes

